

Xavier Manubens
Maite Ninou

"L'art per qui el treballa (que no és necessàriament qui el registra).

Nam June Paik havia mencionat a principis dels anys 60, en una carta dirigida a John Cage, que volia treballar amb televisors. El TV estava encara integrat de forma, més o menys inalterada, a la vida moderna. Paik hi expressa el que havia estat el seu desig des de 1958 (any que marca el començament del seu treball en la música electrònica d'estudi): "treballar a la frontera entre diversos camps i el complex problema de relacionar diferents elements i mitjans, com música i arts visuals, hardware i software, electrònica i humanitat, en el sentit clàssic"

Un any després va presentar un projecte a Alemanya occidental, L'exposition of Music Electronic Television, que va inaugurar a la Galerie Parnass a Wuppertal al març de 1963.

Molts consideren que aquest va ser l'inici del que anomenen art electrònic, encara que potser s'aproxima més el nom d'art dels mèdia o fins i tot per filar més prim o obrir del tot les definicions ens agrada més alter media,- ho a proposat més d'un cop l'Eugeni Bonet -.

De totes maneres l'inici d'un nou tipus d'art difícilment té una data exacta, feia molts anys que els artistes habien intervingut els medis i mitjans que ja existeixen previament donant-li un altres sentits o discursos dels ja establerts

Com sempre es tracta d'investigar, de provar i arriscar en la proposta, intervenint i utilitzant el que ens envolta. La societat a interioritzat ràpidament els mecanismes generadors de sentit que utilitzen els mitjans de comunicació de masses, entenen perfectament el seu funcionament i els seus codigs, l'artista ha de produir un nou sentit utilitzan els mateixos elements.

Quasi 40 anys després de la exposició de Paik moltes coses han canviat, en especial els mitjans de producció que s'utilitzen en els projectes artístics realitzats amb tecnologia. Aquests van evolucionant al ritme de les novetats que desenvolupent les multinacionals del hard i el software. Hem passat de l'analògic al digital sense adonarnos, sutilment sense cap traume, fins i tot amb entusiasme.

La implantació i l'ús d'aquests avenços tecnològics a estat més ràpida que les reflexions al voltant del que es modifica en una societat quan es produeixen aquests canvis.

La tecnologia cada cop és més petita o es fa invisible, des de els satèl·lits que pul·lulan al voltant del planeta que son de grans dimensions però no es veuen, fins el microchips que porten molts aparells que tenim a casa, fins i tot els podem dur implantats al nostre cos.

Podriem dir que la tecnologia ens ha invadit l'espai i el temps.

Vivim inmersos en lo que en Román Gubern anomena -en una afortunada expressió- la "iconosfera contemporània" estem envoltats en una continuïtat de imatges i sons que millor que res representen el continu de la programació televisiva o les anomenades "autopistes de la informació", és inevitable que els artistes contemporanis ens sentim apel·lats per aquesta realitat, i que aquestes imatges, sons i textos que ens envolten es converteixin en fons de treball immediata, és el nostre entorn natural.

Pero hi ha un aspecte de tota aquesta revolució tecnològica que creiem que a anat enrera, en direcció contrària, i és la desaparició de l'autor.

No ens referim al concepte d'autoria doncs és evident que desapareix en les noves tecnologies, en especial a internet i que no ens molesta gens, ja que no creiem en la anomenada propietat intel·lectual, doncs les idees són de tots.

Al que ens molesta és la perillosa costum cada cop més estesa de que l'autor no ha de cobrar per la seva feina.

Una cosa són els drets d'autor, que gestionen algunes entitats i ho fan prou malament i un altre dret ben diferent són els drets de exhibició per la teva obra. Com diu Gabriel Villota "El arte para quien lo trabaja (que no es necesariamente quien lo registra).

Aquestes consideracions poden semblar allunyades del món de l'art per alguns, però quan Walter Benjamin va escriure el seu text "L'obra d'art a l'època de la seva reproductibilitat tècnica" a l'any 1934 va plantejar un canvi radical del concepte d'obra d'art al desaparèixer la noció de peça única i per tant el seu valor afegit com a mercaderia.

Avui amb la tecnologia digital a més desapareix la noció de còpia, ja no partim del negatiu com a la fotografia i el cinema, ara les còpies són totes múltiples e idèntiques a l'original.

El temps de l'artista tindria que tornar a ser, com en altres èpoques de la nostra història occidental. Temps on l'artista es dedicava a la investigació, de vegades treballant en diferents disciplines, mesclant elements i tècniques i sobretot sense complexes a l'hora de partir del treball artístic previ, doncs no havia sorgit encara la figura de l'autor tal com la coneixem avui.

El concepte d'obra i d'artista que utilitzen quan parlen d'art alguns teòrics i artistes avui, cal recordar que sorgeix paral·lel amb el capitalisme, amb la mercantilització del treball i la vida en general. La figura de l'autor com a propietari inicial per ser el creador, la obra com a propietat privada, s'ajusten perfectament a les necessitats del mercat que veurà sorgir la figura de l'intermediari -representant, marchand- i la del comprador - el col·leccionista com artífic de l'acumulació de capital.

Curiosament la tecnologia ens dona la possibilitat d'articular d'una altra manera les relacions entre els subjectes que estan involucrats en la producció artística.

Això no vol dir que es repeteixin els mateixos mecanismes de valor de mercaderia en el moment en que algunes de les parts de la cadena coincideixin en el tracte o intercanvi.

Quan això passa estem aplicant vells conceptes a situacions noves i diferents, i ens equivoquem.

Cal doncs pensar com s'organitza la producció artística amb els nous mitjans de producció i difusió i com els autors han de conseguir una remuneració pel seu treball de investigació.